

Soud první stolice přiznal pachtýřům požadované pozemky do vlastnictví a vyvrátil námitku vlastníkovu, že na pozemcích jest jiloviště, jehož potřebuje k provozu cihelny, poukazem k tomu, že předpis § 5 zákona vztahuje se pouze na podniky, jež tu byly v době vyhlášení zákona, čemuž však v případě, o nějž tu jde, tak nebylo. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a nařídil prvnímu soudu, by vykonal další šetření ve smyslu vlastníkovy námitky a pak znovu rozhodl. **Důvody:** Bylo zjištěno, že v bezprostřední blízkosti požadovaných pozemků jest rozsáhlé jiloviště, jež náleží vlastníku požadovaných pozemků. Předpis § 5 (2) zák. vykládá první soud příliš úzce. Jiloviště jest již založeno, podnik jest tedy již tu, třeba pouze v počátcích a bylo by nehorázností, kdyby odporem jednoho z pachtýřů proti přijetí náhradních pozemků byl zmařen podnik, slibující značný rozkvět. Zákon chce zajiště vylučovati v § 5 nejen podniky, již tu jsou, nýbrž i ty, jež teprv mají býti zřízeny.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Dle poslední věty druhého odstavce § 5 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. jest pachtýř povinen, přijati na místě požadovaného pozemku pozemek náhradní, potřebuje-li vlastník požadovaného pozemku k dalšímu provozu hor, lomů, cihel a jiných podobných podniků jakož i rybníků, nebo z jejich zjištění do budoucnosti. V obou případech se předpokládá, že dotýčný podnik byl tu již v době, kdy zmíněný zákon byl vyhlášen, t. j. dne 12. června 1919, poněvadž v duchu zákona a dle ustálené judikatury rozhoduje skutkový stav v této době ve všech směrech, důležitých pro nárok pachtýře, který nesmí býti mařen pozdějšími dispozicemi vlastníka. I kdyby jiloviště, o které jde, bylo považováno za podnik ve smyslu dotčeného ustanovení zákona, a požadované pozemky, na nichž vlastník chce postavit továrnu na šamotové zboží, za pozemky, jichž jest třeba k zajištění jiloviště do budoucnosti, — vysvítá přece z dopisu a z vyžádaných spisů okresní politické správy, že teprve v roce 1921 bylo započato s dobýváním jilu a že živnostensko-policejní povolení k dobývání jilu až dosud právoplatně nebylo ještě uděleno. Za tohoto stavu věci nelze dle toho, co výše vyloženo, vlastníku přiznati práva, dovolávati se § 5 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., a není tudíž třeba doplnění nařízeného soudem rekursním, dlužno spíše za správné uznati stanovisko prvního soudu, jenž požadované pozemky bez výhrady přiznal pachtýřům do vlastnictví.

Čís. 1750.

Nárok jednoho odvětví státní správy na jiné odvětví jest nárokem veřejnoprávním a zůstává jím, i když postoupen byl osobě soukromé.

(Rozh. ze dne 4. července 1922, R I 711/22.)

Továrna na tabák v Táboře zaslala úřadu prodeje tabáku v Praze dráhou 180 beden tabáku, jichž převoz z nádraží obstarala žalující zá-
 latelská firma. Ježto se zjistilo, že jedna bedna tabáku scházela, musela
 žalobkyně nahraditi škodu ústřednímu ředitelství tabákové režie, načež
 jí toto postoupilo svůj náhradní nárok proti dráze, jež zálatelská firma
 zažalovala. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Dů-
 v o d y: Žalující strana odvozuje nároky na odškodnění z § 84 žel. dopr.
 ř., tedy z nákladní smlouvy, podle nákladního listu s dráhou uzavřené,
 a uplatňuje je vzhledem k tomu, že podle § 99 (1) a § 73 (9) žel. dopr.
 ř., oprávněn jest uplatňovati práva ze smlouvy nákladní jako příjemce
 zásilky toliko úřad prodeje tabáku v Praze, na základě postupní listiny
 jako postupnice tohoto úřadu, pokud se týče ústředního ředitelství tabá-
 kové režie v Praze. Jak ministerstvu financí podřízená tabáková režie,
 jejížto orgánem jest zmíněné ředitelství a úřad prodeje tabáku, tak i mini-
 sterstvu železnic podřízená železniční správa (žalované čsl. dráhy), jsou
 toliko správními odvětvími téže právnické osoby, totiž státu. Tato jedno-
 tlivá odvětví státní správy, i když se označují různými zvláštními jmény
 jako »vojenský«, »železniční«, »finanční erár«, nemají pro nedostatek
 jmění zvláštní právnické osobnosti a tím méně mají takovou osobnost
 jednotlivé orgány (úřady) těchto správních odvětví. Ani okolnost, že
 tato odvětví interně mezi sebou konají platy, ani ustanovení § 1441 obč.
 zák. o nepřipustnosti kompensace u státních pokladen není důkazem
 opaku, neboť vše to jest důsledkem toho, že jednotný stát, který jest
 označen s hlediska svých majetkových práv jako erár (fiskus), rozčlán-
 kován jest v jednotlivé správní obory a že tyto provádějí mezi sebou
 zvláštní sčítování. Ani z další okolnosti, že jednotlivá odvětví státní
 správy mezi sebou uzavírají smlouvy, nelze odvozovati právnickou jejich
 osobnost, poněvadž i tyto smlouvy slouží jen k úpravě vzájemného sčítová-
 nání mezi nimi. Na zásadě jednotnosti eráru, co do jeho právní osoby,
 bez ohledu na jednotlivé súčasněné obory státní správy zakládají se také
 předpisy o označení eráru v katastru pozemkovém a v pozemkové
 knize, vyhlášené ve věstníku min. spravedlnosti z roku 1901, str. 204
 a 205 a nařízením ze dne 2. září 1902, čís. 41 věstn. min. sprav. Nelze-li
 tedy podle těchto vývodů přiznati odvětvím státní správy povahu samo-
 statné právnické osoby, nemohou nabýti proti sobě soukromoprávních
 pohledávek, neboť pojem takové pohledávky předpokládá, že tu jsou dva
 samostatné podměty práv. Nejsou tedy vzájemné nároky takových správ-
 ních odvětví státu soukromoprávními pohledávkami a není možné, že
 by kdy takové správní orgány jednotné právnické osoby, eráru stály
 proti sobě ve speru jako žalobce a žalovaný. Zrovna tak, jako podle
 § 1443 obč. zák. zanikají právo a závazek, kdykoli táž osoba se stane
 věřitelem a zároveň dlužníkem, tak ani vůbec nevzniká soukromoprávní
 pohledávka mezi správními odvětvími téhož eráru, vzájemný takový
 nárok nelze uplatňovati ani před soudy pořadem práva, ani v řízení
 správním, neboť jest vyhrazen toliko internímu vzájemnému sčítování
 dotyčných resortů. V tomto případě nemá tedy úřad pro prodej tabáku,
 pokud se týče ústřední ředitelství tabákové režie v Praze jako orgán
 finanční státní správy, to jest československého eráru (finanční správa)
 proti železnici, to jest témuž čsl. eráru (železniční správa), soukromo-
 právního nároku na odškodnění, a uplatňuje tedy žalující firma jako po-

stupnice oné strany (§ 1394 obč. zák.) nárok, který vůbec s hlediska hmotného práva jako soukromoprávné pohledávání proti žalované straně po právu není, a který ani postupní listinou, právnicky bezvýznamnou, právní jsoucnosti nabýti nemohl. Vzhledem k tomu byla žaloba ve věci samé zamítnuta. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a odmítl žalobu. **Důvody:** V tomto sporu jde o nárok úřadu pro prodej tabáku, pokud se týče ústředního ředitelství tabákové režie v Praze jako příjemce zásilky (§§ 99 (1) a 76 (1), (2) žel. dopr. ř.) proti státní dráze, tudíž o nárok státní správy finanční proti státní správě železniční. Tato odvětví jediného eráru nemají zvláštní, samostatné právní osobnosti. Nejde také proto o nárok soukromoprávní, který podle § 859 obč. zák. předpokládá již pojmově dva samostatné právní podmínky. Spor těchto dvou odvětví eráru má povahu veřejnoprávní, protože je povolán k jeho rozhodnutí (porovnání) úřad správní a ne soud. Na veřejnoprávní povaze tohoto poměru nemůže ničeho změnit okolnost, že dotyčná dvě odvětví mezi sebou uzavřela smlouvu dopravní, že stát tu vystupuje jako podnikatel a podle § 1394 obč. zák., že tabáková režie jako příjemce zásilky svá práva ze smlouvy dopravní postoupila žalobci - poněvadž právním podmínem zůstává erár. Procesní soud stolice první to vše správně vystihl a dolíčil, neodmítl však důsledně žalobu pro nepřipustnost pořadu práva, jak podle § 240 a 261 c. ř. s. učiniti měl, nýbrž ji ve věci zamítl. Bylo proto podle § 477, čís. 6 a 478 odstavec první rozsudek jako zmatečný zrušiti a žalobu pro nepřipustnost pořadu práva odmítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl stížnosti.

Důvody:

Již z důvodů, které k rozsudku svému připojil první soud, je vidno, že soud ten vyhověl sice námítce nedostatku aktivní legitimace, avšak v dalších důvodech svých vlastně jen dokazuje, že jde tu o pohledávku, vzniklou mezi dvěma státními úřady, o níž může býti rozhodnuto, pouze postupem administrativním a která své povahy nemění ani tenkrát, když byla postoupena osobě třetí. Z tétož názoru vychází i stolice druhá, která ovšem zcela případně poukázala k tomu, že, poněvadž tu správně mluvíti možno jediné o nepřipustnosti pořadu práva, nebylo správně (rozsudkem) žalobu zamítnouti, nýbrž že měla žaloba odmítnuta býti (usnesením) pro nepřipustnost pořadu práva. Máje to na mysli soud odvolací podle ustanovení §§ 477, čís. 6 a 478 odstavec první c. ř. s. a §§ 240 a 261 c. ř. s. správně rozsudek prvního soudu zrušil a žalobu usnesením pro nepřipustnost pořadu práva odmítl. Jedině proti tomuto postupu podaná devolací stížnost žalovaného eráru není, jak z citovaných ustanovení zákona vyplývá, oprávněna. Jakmile zjištěno, že věc z pořadu práva jest vyloučena, nemůže soud nijak věci se obírat a nemůže tedy žalobu zamítnouti, nýbrž právě jen z důvodu toho odmítnouti a zajisté může žalující po té nárok svůj v cestě administrativní uplatňovati.

Čís. 1751.

Pozůstalostní soud může odmítnouti dědickou přihlášku, je-li ze spisů neb jiných skutečností (zakládací listiny rodinného svěřenství) zřejmo,